

22.01.2019

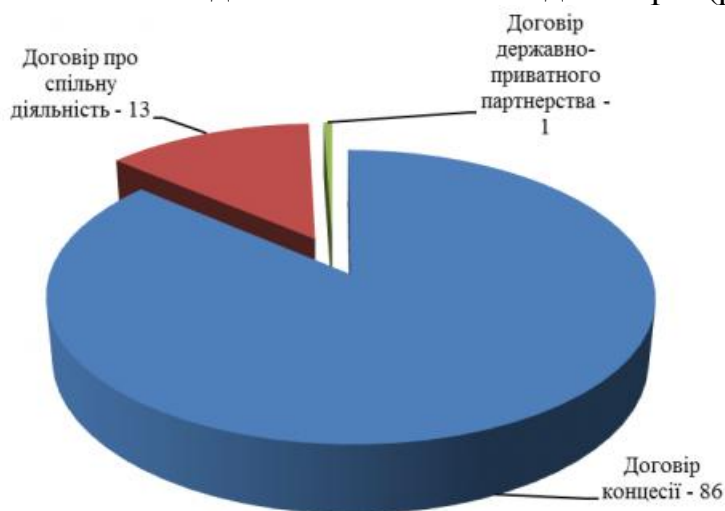
Третяк Н., Шашула Л.

Публічно-приватне партнерство у сфері використання природних ресурсів

В Україні перспективним напрямом сталого розвитку загалом і просторової організації природокористування зокрема є публічно-приватне партнерство (ППП), яке, крім економічних, політичних і соціальних завдань, вирішить і проблему з інвестиціями, а саме розширення джерел інвестиційної привабливості країни ([Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України](#)).

Основними формами здійснення PPP відповідно до статті 5 Закону України «Про державно-приватне партнерство» є: концесія, управління майном, спільна діяльність та інші договори. Крім того, договір може містити елементи різних договорів (змішаний договір), умови яких визначаються цивільним законодавством України.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, 2017 року в нашій державі на засадах PPP укладено 191 договір, з яких реалізувалося 182 проекти (157 договорів концесії, 24 – про спільну діяльність, один договір державно-приватного партнерства), 9 – не впроваджено (4 договори – закінчено термін дії, 3 – розірвано, 2 – призупинено). Найбільше проектів реалізувалося в таких сферах господарської діяльності, як оброблення відходів і збір, очищення та розподілення води – відповідно 64,7 (116) і 21,4 % (39 од.) від загальної кількості. Найпоширеніша форма PPP – концесія, частка якої сягає 86 % від загальної кількості договорів (рис.).

Проте потрібно зазначити суттєве зменшення кількості реалізованих договорів у сфері оброблення відходів, а саме з 116 (2017 р.) до 7 (за станом на липень 2018 р.).

Так, згідно з даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України за станом на 1 липня 2018 р., наданими центральними та місцевими органами виконавчої влади щодо результатів здійснення PPP, укладено 192 договори, з яких реалізується 66 (41 договір концесії, 24 – про спільну

діяльність, 1 – державно-приватного партнерства), а 126 – не виконується (4 договори – закінчено термін дії, 9 – розірвано, 113 – не впроваджується).

Основні сфери господарської діяльності, де реалізуються проекти ППП: збір, очищення та розподілення води (31 договорів, або 47,0 % від загальної кількості); виробництво, транспортування і постачання тепла (8 і 12,1); оброблення відходів (7 і 10,6); будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури (7 і 10,6); управління нерухомістю (4 і 6,1); виробництво, розподілення та постачання електричної енергії (3 і 4,5); пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування (1 і 1,5); охорона здоров'я (1 та 1,5); інші (4 договори або 6,1 % відповідно).

Значна частина проектів реалізується на території Закарпатської, Київської, Миколаївської, Одеської та Полтавської областей. В основному це проекти у сферах надання житлово-комунальних послуг (збір, очищення та розподілення води, послуги зі збору, вивозу і утилізації побутових відходів).

Важливими є процеси партнерства для сфери землекористування. Разом з тим, основними точками гальмування реалізації ППП щодо просторової організації землекористування в Україні є: 1. Політична нестабільність, неперіоритетні напрямки розвитку економічної політики: часті зміни керівництва всіх гілок влади, воєнні дії на Сході країни, тимчасова окупація Криму. Крім того, Україна належить до країн з підвищеним рівнем політичних та економічних ризиків, що є основною проблемою для залучення іноземних інвестицій. 2. Недосконала і нестабільна законодавча база, зокрема в частині інвестування та реалізації проектів ППП, а також характер і ступінь ризику, який передається від держави бізнесу. 3. Стан реформування економічних та правових відносин власності на землю та інші природні ресурси в Україні: відсутнє гарантування прав на землю та земельний капітал. 4. Недосконалість системи оцінки вартості землі та інших природних ресурсів: відсутність інформаційної бази ринкової, інвестиційної, балансової та інших вартостей землі. 5. Відсутність в законодавчому полі України поняття «аграрна нерухомість» та «природна нерухомість»: суміщення законодавчо-нормативної бази щодо регулювання земельних та майнових відносин в системі цілісних земельно-майнових комплексів. У свою чергу це призводить до безвідповідального ставлення до земельних та інших природних ресурсів (води, лісу, надр).

Вирішення цих проблемних питань є важливим завданням державної політики, адже створення ППП сприяє: досягненню цілей сталого розвитку на локальному рівні; зниженню державних витрат та залученню додаткового капіталу; заохоченню місцевої громади до участі та співпраці; розподілу комерційного ризику; підвищенню технологічних інновацій та використанню експертних підходів; обміну знаннями та навиками між країнами, землями, містами, громадами; забезпеченню гнучкості та можливості уникати конфліктів; створенню транспортної та логістичної мережі для довгострокових інвестицій.